

Asia: VN/2801/2026

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi jätelain ja harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Laki jätelain muuttamisesta & säännöskohtaiset perustelut

15 §. Jätteiden lajittelu- ja erilliskeräysvelvollisuus

Elintarviketeollisuusliitto ry (ETL) pitää perusteltuna, että jätteiden lajitteluvelvollisuus järjestetyn erilliskeräyksen mukaisesti lisätään lainsäädännön velvoitteisiin tukemaan EU:n kiristyvien pakkausten kierrätystavoitteiden saavuttamista. Samanaikaisesti on hyvä, että esitysluonnoksessa ei säädetä pakkausten erilliskeräyksen laajentamisesta, joka olisi kustannusvaikutuksiltaan kallis ja kierrätysasteen näkökulmasta tehoton keino. ETL korostaa, että kansallisen jätelainsäädännön painopisteenä tulee olla nykyisen erilliskeräysvelvoitteen toimeenpanossa, ja erilliskeräyksen minimitason tarkastelussa on huolellisesti arvioitava muutoksista saatavat hyödyt ja yrityksille välillisesti aiheutuvat kustannukset.

ETL katsoo, että ehdotettu muutos lajittelun tekemisestä lakisääteiseksi velvollisuudeksi jokaiselle tukee kiertotalouden edistämistä ja pitkällä aikavälillä voisi parantaa kierrätysmateriaalien saatavuutta myös elintarviketeollisuuden yrityksille. Tehostuva lajittelu tuo kuitenkin lyhyellä aikavälillä todennäköisesti kustannuksia yrityksille, sillä vaatimusten täyttäminen edellyttää tilojen muuttamista ja esimerkiksi uusien keräysastioiden hankintaa ja muuta kapasiteettia kasvavien kierrätysmäärien vuoksi. Lisäksi muutos aiheuttaa hallinnollisia kustannuksia henkilöstön neuvonnan ja muutoksiin liittyvän viestinnän myötä. Toisaalta ETL tunnistaa, että tehostunut lajittelu voi tuoda kustannussäästöjä, mikäli lajitellun jätteen yksikkökustannukset ovat pienemmät kuin energia- tai sekajätteen.

15 c §. Kielto kerätä kierrätyskelpoista tai uudelleenkäytön valmisteluun soveltuvaa jätettä energijätteenä

Energijätteen keräyksen kieltäminen on vaikuttava toimenpide muovipakkausten keräyksen ja kierrätysasteen lisäämiseksi. ETL kannattaa muutosta, mutta tunnistaa sen edellyttävän todennäköisesti käytännön muutoksia useiden ruokia- ja juomia valmistavien yritysten nykyisiin keräyskäytäntöihin.

Teollisissa prosesseissa syntyvät jätevirrat ovat usein koostumukseltaan vaihtelevia, ja energiajäte on toiminut käytännön ratkaisuna tilanteissa, joissa laajempi erillislajittelu ei ole teknisesti tai tilallisesti mahdollista. Energiajätteen keräämisen rajoittaminen nostaisi todennäköisesti yrityksille koituvia erilliskeräyksen kustannuksia erityisesti toimeenpanon alkuvaiheessa. ETL kiinnittää erityistä huomiota siihen, että kiellon myötä lajittelun tehostuminen jätehuollon myöhemmissä vaiheissa voi näkyä myös yritysten jätehuoltopalveluiden hinnankorotuksina. Muutos voi myös aiheuttaa hallinnollisia kustannuksia johtuen ohjeistuksesta ja neuvonnasta henkilöstölle.

ETL korostaa, että tapauskohtaista joustavuutta vaatimuksesta poikkeamiseen olisi tarpeen arvioida lainsäädännön jatkovalmistelussa. Jätteen toimittaminen energiahyödyntämiseen tulisi edelleen sallia, jos tekniset, taloudelliset tai toiminnalliset edellytykset materiaali kierrätykselle puuttuvat.

21 a §. Kiinteistön haltijan tiedonjakovelvollisuus

ETL katsoo, että selkeä ja ajantasainen ohjeistus on tärkeää suomalaisten lajitteluaktiivisuuden lisäämisen ja EU:n kierrätystavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta. Toisaalta muutos lisää kiinteistön haltijan tiedonjakovelvollisuutta lisää todennäköisesti myös yrityksille aiheutuva hallinnollista taakkaa ja kustannuksia erityisesti sen alkuvaiheessa, kun ohjeistuksen, neuvonnan ja mahdollisten sisäisten koulutusten tarve kasvaa.

21 b §. Jätehuoltopalveluiden laatuvaatimukset ja palveluita tarjoavan neuvontavelvollisuus

ETL pitää tärkeänä, että jätehuoltopalveluiden tarjoajilta edellytetään asianmukaista palvelua ja ajantasaista neuvontaa, sillä heillä on paras asiantuntemus jätehuoltoon koskevista sääntelyvaatimuksista. Jätehuoltopalveluiden tarjoaja on jätteen haltijan lähin ammattilainen jätteiden synnyn ehkäisyä ja kierrätystä koskevissa kysymyksissä. Jätteen haltijat eivät välttämättä tunne vaatimuksia vastaavalla tavalla. ETL katsoo, että sääntelyn monimutkaistuessa on kohtuullista, että tarjottuun palveluun sisältyy neuvontaa jätteiden erilliskeräykseen ja lajitteluun liittyvistä vaatimuksista. Tällä varmistettaisiin, että jätteen haltijoille ei tarjottaisi palvelua, joka ei täytä lainsäädännön erilliskeräysvaatimuksia.

22 §. Valtion viranomaiset

ETL pitää perusteltuna Luonnonvarakeskuksen nimeämistä elintarvikejätteen vähentämistä koordinoivaksi kansalliseksi viranomaiseksi.

57 §. Tuotteen jakelijan tiedottamisvelvollisuus

-

93 §. Jäteneuvonta ja -tiedotus

EU:n asettama sitova tavoite elintarvikejätteen vähentämisestä ulottuu myös kotitalouksiin, jotka aiheuttavat noin puolet elintarvikeketjussa syntyvästä elintarvikejätteestä. ETL pitää kannatettavana, että kunnille säädetään velvollisuus järjestää jäteneuvonnan lisäksi ja tiedotusta erityisesti elintarvikejätteen vähentämiseen liittyen, sillä tavoitteen saavuttaminen ja biojätteen kierrätyksen edistäminen edellyttää laajaa panostusta kotitalouksien neuvontaan ja tiedottamiseen.

100 §. Ilmoitus keräystoiminnasta jätehuoltorekisteriin

-

121 §. Velvollisuus laatia siirtoasiakirja

ETL kannattaa jätelain 121 §:ään ehdotettua muutosta, joka rajaisi mikroyritykset ulos velvollisuudesta laatia siirtoasiakirja. Tämä vähentää mikroyrityksille aiheutuvaa hallinnollista taakkaa.

122 §. Tiedonsaantioikeus

Pykälään ehdotetaan lisättävän uusi 6 momentti, jossa Luonnonvarakeskukselle säädettäisiin oikeus pyynnöstä saada elintarvikealan toimijalta elintarvikejätteen määrän arviointiin liittyviä tietoja. ETL korostaa, että tietopyyntöjen tulee olla tarkkarajaisia ja rajoittua välttämättömiin tietoihin, jotta vältetään yritysille aiheutuva tarpeeton lisätyö tiedonkeruusta ja raportoinnista.

124 §. Tarkastukset ja valvontasuunnitelmat

ETL katsoo, että vaatimus, jonka mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen on valvottava suunnitelmallisesti hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnalle asetettujen erilliskeräysvelvoitteiden toteutumista, on erittäin kannatettava. ETL kuitenkin katsoo, että pykälän sanamuotoa olisi perusteltua täsmentää siten, että se koskee hallinto-, palvelu- ja elinkeinotoiminnassa syntyvää yhdyskuntajätettä.

Voimaantulosäännös

-

Laki harmaan talouden selvitysyksiköstä annetun lain 6 §:n muuttamisesta & säännöskohtaiset perustelut

6 §. Velvoitteidenhoitoselvityksen käyttötarkoitus

-

Muuta huomioitavaa

Mahdolliset muut huomiot hallituksen esitysluonnokseen

Elintarviketeollisuusliitto ry (ETL) tukee esitysluonnoksen tavoitteita kiertotalouden edistämisestä ja pitää esitettyä keinovalikoimaa pääosin perusteltuna. On kuitenkin tärkeää, että sääntelyn toimeenpanossa huomioidaan elintarviketeollisuuden yrityksille aiheutuvat kustannukset ja hallinnolliset vaikutukset, sillä teollisuuden kustannusrasitusta lisäävä sääntely on viime vuosina merkittävästi lisääntynyt.

ETL kiinnittää huomiota muutosesityksen perustelukappaleessa 5.1.1.3 mainintaan kiinteistökohtaisen erilliskeräyksen laajentamisesta tai aluekeräysverkoston tihentämisestä. Perustelukappaleessa viitataan kierotalouslakia valmistelleen työryhmän mietintöön, jonka mukaan näillä toimilla olisi mahdollisesta ratkaiseva vaikutus lajitteluaktiivisuuteen. ETL huomauttaa, että työryhmän tuottajavastuujaostossa käytiin useaan otteeseen keskustelua aiheesta ja siitä, miten tilastot eivät tue väitettä kierrätysasteen merkittävästä lisääntymisestä. Sin sijaan pakkausten

tuottajille aiheutuvat kustannusvaikutukset ovat huomattavat. ETL korostaa, että erilliskeräyksen tarkastelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota keräysasteen ja kustannusten kokonaisvaikutuksiin.

Elintarvikejätteen vähentämisen osalta ETL huomauttaa, että elintarvikejätteen vähentämistavoitteet ja alan kasvutavoitteet ovat jossain määrin ristiriidassa keskenään. Kansallisen toimeenpanon yhteydessä tulisi tarkastella mahdollisuuksia elintarvikejätteen vähentämisen suhteuttamista tuotettujen elintarvikkeiden määrään sekä hyödyntää mahdollisimman joustavia ja kustannustehokkaita keinoja, kuten vapaaehtoisia sitoumuksia. Vapaaehtoiset sitoumukset ovat olleet toimiva ja kustannustehokas keino Suomessa ja niillä on toimeenpantu onnistuneesti esimerkiksi energiatehokkuutta ja elintarvikealan materiaalitehokkuutta koskevia tavoitteita.

Levón Satumaija
Elintarviketeollisuusliitto ry